

Informatieblad 8: Folie om de stam

Inleiding

Dit Informatieblad over folie om de stam maakt onderdeel uit van de serie informatiebladen over instrumenten voor de aanpak van overlast door de Eikenprocessierups (EPR). De Informatiebladen worden gepubliceerd door het Kennisplatform Processierups. Op de [website van het Platform](#) staat uitgebreide achtergrondinformatie over de totstandkoming van de Informatiebladen. Daar vindt u ook alle andere Informatiebladen.

Gebruik van de Informatiebladen

De Informatiebladen geven inzicht in de huidige kennis en helpen bij het kiezen van de meest geschikte overlastaanpak. De inhoud wordt periodiek aangepast aan de nieuwste inzichten. Aan het eind vindt u een toelichting op de velden met informatie.

Disclaimer

De Informatiebladen EPR zijn geen protocol of werkinstructie voor de toepassing van de besproken instrumenten. Publicatie van een informatieblad betekent niet dat het besproken instrument mag worden gebruikt. Er kunnen wettelijke beperkingen zijn, of andere overwegingen die toepassing in de weg staan. Ook geven de Informatiebladen geen antwoord op de uiteindelijke effectiviteit in specifieke situaties.

Tot slot

Een optimale oplossing is waarschijnlijk niet te bereiken met een enkel instrument. Vaak zal de oplossing liggen in een combinatie van instrumenten en zelfs dan zullen we moeten leren leven met de EPR.

Vragen?

Neem [contact](#) op met het Kennisplatform Processierups.

Informatieblad 8: Folie om de stam

Instrument	Stam omwikkelen met folie
Korte omschrijving	Stammen van eiken die met folie worden omwikkeld om migratie van rupsen tegen te gaan
Soort	Preventieve methode
Werking	Fysieke (mechanische) werking
Beschrijving van werkingsmechanisme	<p>De stam van de eik omwikkelen over een lengte van 0,5 - 1 m met folie (rekfolie, krimpfolie), waarover de rupsen niet kunnen lopen en de boom daardoor gevrijwaard blijft. Bedenkers geven aan dat oplossing alleen werkt als de rupsen migreren van kruin naar stam en/of van boom naar boom. Wikkel daarom de stam in krimpfolie. Hiermee wordt de migratieroute afgesloten en kunnen de rupsen hun voedsel in de kruin niet meer bereiken.</p> <p>Het toepassen van lijmbanden en plakstrips wordt niet dit Informatieblad beschreven. Lijmbanden zijn wettelijk verboden.</p>
Bronnen en referenties	Hellingman, S., Van Vliet, A., Hofhuis, H., Kuppen, H., Jans, H., Spijker, J. (2020) Plakstrips en folie ongewenst als bestrijding van de eikenprocessierups. Nature Today 17 mei 2020.
Standaardvoorschrift	Niet aanwezig
Verhouding met Leidraad	Instrument is niet in Leidraad beschreven
Effectiviteit	<p>Voor begrip van mogelijke werking van het aanbrengen van rek- of krimpfolie rondom de boom is kennis van de leefwijze van de rupsen essentieel. Eén band is niet effectief, want verplaatsing van boom naar boom of van stam naar grond hóeft niet plaats te vinden in de levenscyclus van de rups. Bij grote hitte en afwezigheid van schuilgelegenheid in de boom misschien wel, want dan kunnen rupsen geen grondnesten maken. Dit instrument voorkomt de ontwikkeling van brandharen niet. Het zou een optie kunnen zijn om het nest tijdelijk te isoleren, door folie aan onder- en bovenzijde van het nest aan te brengen.</p> <p>Uit diverse waarnemingen blijkt dat rupsen over de folie heen lopen. Deze waarneming (Hellingman et al. 2020) ondergraaft het voorgestelde werkingsmechanisme van dit instrument. Ook wanneer een insecticide wordt gebruikt, passeren de rupsen de folie. Er is geen betrouwbaar onderzoek bekend met positieve resultaten.</p> <p>In de jaren negentig is deze methode in het kader van de bestrijding al eens uitgetoetst in Vlaanderen en Brabant; daarbij werd het folie ook nog voorzien van een insecticide. De rupsen werden hierdoor niet gehinderd in hun processie; De rupsen ontwikkelden een soort spinseldraad waarlangs de rupsen in processie over het folie trokken.</p> <p>De vraag is ook in hoeverre dit een schijnoplossing is voor het voorkomen van de overlast voor de omgeving; met alleen folie om de stam verdwijnen de rupsen/nesten/brandharen hoger in de boom niet. Slechts een gedeelte van rupsen zal op zeer zonnige dagen naar beneden afdalen in processie, en tot mogelijke overlast aanleiding geven.</p> <p>Dit instrument is waarschijnlijk niet effectief, omdat verschillende waarnemingen laten zien dat de eikenprocessierupsen zich niet laten beïnvloeden, en zelfs onder het folie nesten aanleggen. Gericht onderzoek zou de effectiviteitsvraag kunnen beantwoorden,.</p>

Schadelijkheid en neveneffecten ecosysteem	<p>Enigszins selectief middel. Kan schadelijk zijn voor andere soorten die via stam migreren (insecten, boomklevers, etc.) Ook een aantal natuurlijke vijanden en andere insecten wandelen over de stam; effect van folie op deze soorten is niet bekend, maar zou wel eens groter kunnen zijn dan op de EPR.</p> <p>Het toepassen van dit middel staat haaks op de acties om plasticgebruik en -vervuiling proberen terug te dringen, en plastic omwikkelde stammen in het landschap tonen niet. Het plastic zal opgehaald moeten worden, voordat het zoek raakt in de omgeving en daar lang blijft rouleren.</p> <p>Vogels pikken in de folie op zoek naar rupsen, zowel op de stam als in zoekgeraakte folie in de nabije omgeving.</p>
Veiligheid en gezondheid	Bij het preventief aanbrengen van een band veilig voor bestrijder en omstanders, tenzij zich in de buurt rupsen met brandharen bevinden. Bij verwijderen van de folie aan het einde van het seizoen dient men beducht te zijn op contaminatie met brandharen en de juiste PBMs gebruiken.
Wettelijke context en beleidskaders	Deze methode mag gebruikt worden, indien de eigenaar toestemming heeft verleend. De Algemene Plaatselijke Verordening (APV) verbiedt vaak deze toepassing,
Afval en verwerking	De folie dient verwijderd en verwerkt te worden nadat de nesten zijn verlaten en dient dan als potentieel EPR-afval behandeld te worden. Net als bij de rode linten kan folie besmet zijn met EPR-brandharen.
Ervaring en opleiding	Niet nodig
Beschikbaarheid	ja
Investering	Laag. Echter moet het nest (met restant dode rupsen, brandharen, etc) en de folie daarna nog wel verwijderd worden. Dit maakt het een omslachtige methode.
Opmerkingen	Het tijdelijk isoleren van het nest met folie (dus boven en onder het nest folie aanbrengen) is op basis van alle beschikbare informatie ook niet effectief.
Samenvattende karakterisering instrument	De methode heeft waarschijnlijk geen toegevoegde waarde. Er zijn aanwijzingen dat het mechanisme niet werkt omdat het migratiegedrag van de rupsen niet beïnvloed wordt. Instrument is ontsierend voor het landschap en kan een veiligheid insinueren.

Toelichting Informatiebladen

Instrument	Werknaam
Omschrijving	Korte omschrijving in steekwoorden
Id (versie-datum)	# (#-#-#)
Soort	Soort instrument: preventief (voorkomt de ontwikkeling van brandharen), curatief (is gericht op het verwijderen van brandharen) of EPR-habitat beïnvloeding (via aangepast beheer wordt de leefomgeving verbeterd zodat natuurlijke vijanden gedijen of minder geschikt is voor EPR).
Werking	Werking instrument: ecologisch, biologisch, chemisch, fysiek, fysisch
Beschrijving van werkingsmechanisme	Beschrijving van de toepassing, het mechanisme en eventueel de samenstelling van gebruikte middelen. Eventueel verwijzing naar meer info tussen haakjes [Bijlage #].
Bronnen en referenties	Waar is het instrument/ de resultaten beschreven (bijv. Leidraad, Vlinderstichting, etc.)?
Standaardvoorschrift	Is een standaard werkvoorschrift beschikbaar en waar is dat te vinden?
Verhouding met Leidraad	Is dit instrument in de Leidraad beschreven; zo ja wat zijn de verschillen?
Effectiviteit	Is het instrument effectief (ook gelet op inzet bestrijders en materieel)?
	Is het nodig te combineren met andere instrumenten om beheersing en bestrijding effectief te laten zijn. Welke?
	Beïnvloedt het instrument de plaagdruk in de toekomst (de lange termijn werking)?
	Wordt het nog niet/weinig/veel toegepast en wat zijn ervaringen (elders in Europa)?
	Is wetenschappelijk/getoetste informatie beschikbaar over effectiviteit; geef bron?
Schadelijkheid en neveneffecten ecosysteem	Werkt het instrument selectief voor EPR (welke schade aan andere organismen)?
	Is het schadelijk voor de boom en de vegetatie rond de boom?
	Is het schadelijk voor de bodemkwaliteit of waterkwaliteit?
	Laat het (biologisch afbreekbaar) restmateriaal achter?
Veiligheid en gezondheid	Welke risico's voor de veiligheid van de bestrijder, incl. ARBO omstandigheden?
	Welke risico's voor de directe omstanders en omgeving?
	Welke Pbm's zijn benodigd of vereist?
Wettelijke context en beleidskaders	Mag het instrument wettelijk gezien gebruikt worden (bijv. in het kader van toelating van een middel, Wet natuurbescherming)?
	Wat zijn voorwaarden voor toepassing, is ontheffing nodig?
Afval en verwerking	Welk afval ontstaat er en hoe dient dit verwerkt te worden?
Ervaring en opleiding	Wat is benodigde opleidingsniveau en ervaringsniveau?
	Is instrument door particulieren/burgers toe te passen (onder welke voorwaarden)?
Beschikbaarheid en praktische uitvoerbaarheid	Is het instrument inzetbaar seizoen 2020 of volgend jaar?
	Hoeveel gebruikers in NL (aantal bedrijven/medewerkers in de buitendienst)?
	Welke beperkingen/mogelijkheden zijn er voor praktische uitvoerbaarheid?
	Wat zijn alternatieve instrumenten?
Investing (schattingen)	Kosten per boom (alles meegerekend; schatting)
	Tijd per boom
	Kosten materieel (bijv. hoogwerker), Kosten materiaal (bijv. middelen, PBM's)

